
III Oikeudenmukaisuus

Oriveden lukio, syksy 2025

Kurssin suoritus

- Oppimispäiväkirja yhteiskuntafilosofian teemoista
 - Yhteisö ja yhteiskunta
 - Oikeudenmukaisuus
 - Valta
 - Vapaus
 - Tasa-arvo
- Kirjakeskustelu
- Esitelmä: Ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä
- Mindmap poliittisista ihanteista

Joan Trumpauer Mulholland was arrested for protesting in 1961. She was tested for mental illness because law enforcement couldn't think why a white woman would want civil rights.

Oppimispäiväkirja: Yhteisö ja yhteiskunta

- Pohdi tähän mennessä oppimaasi. Muista liittää ajatuksesi kurssilla opittuun sekä perustella ajatuksesi.
- Voit pohtia esim. seuraavia kysymyksiä tai jotain muita itseäsi kiinnostavia teemoja.
 - Millainen olisi ihminen ilman yhteiskuntaa?
 - Koostuuko valtio ensisijaisesti yksilöistä (individualismi) vai onko yksilöä mahdotonta erottaa ympäröivästä yhteisöstään (kommunitarismi)?
 - Mikä pitää valtion tai muun, pienemmän yhteisön koossa?
 - Millainen olisi hyvä valtiomuoto? Oletko Aristoteleen kanssa samaa mieltä siitä, mitkä ovat hyviä tai huonoja valtiomuotoja?
 - Mikä on valtion tehtävä? Riittääkö ns. yövärtijavaltio vai
- Voit miettiä, miten soveltaisit oppimaasi. Onko esimerkiksi jokin viime aikoina näkemäsi uutinen liittynyt johonkin kurssilla käsiteltyyn teemaan? Liittyykö oppimasi johonkin toiseen aineeseen, vaikka yhteiskuntaoppiin tai englannin kieleen?
- Pohdi myös, mitä et ymmärtänyt tai mistä haluaisit tietää lisää.

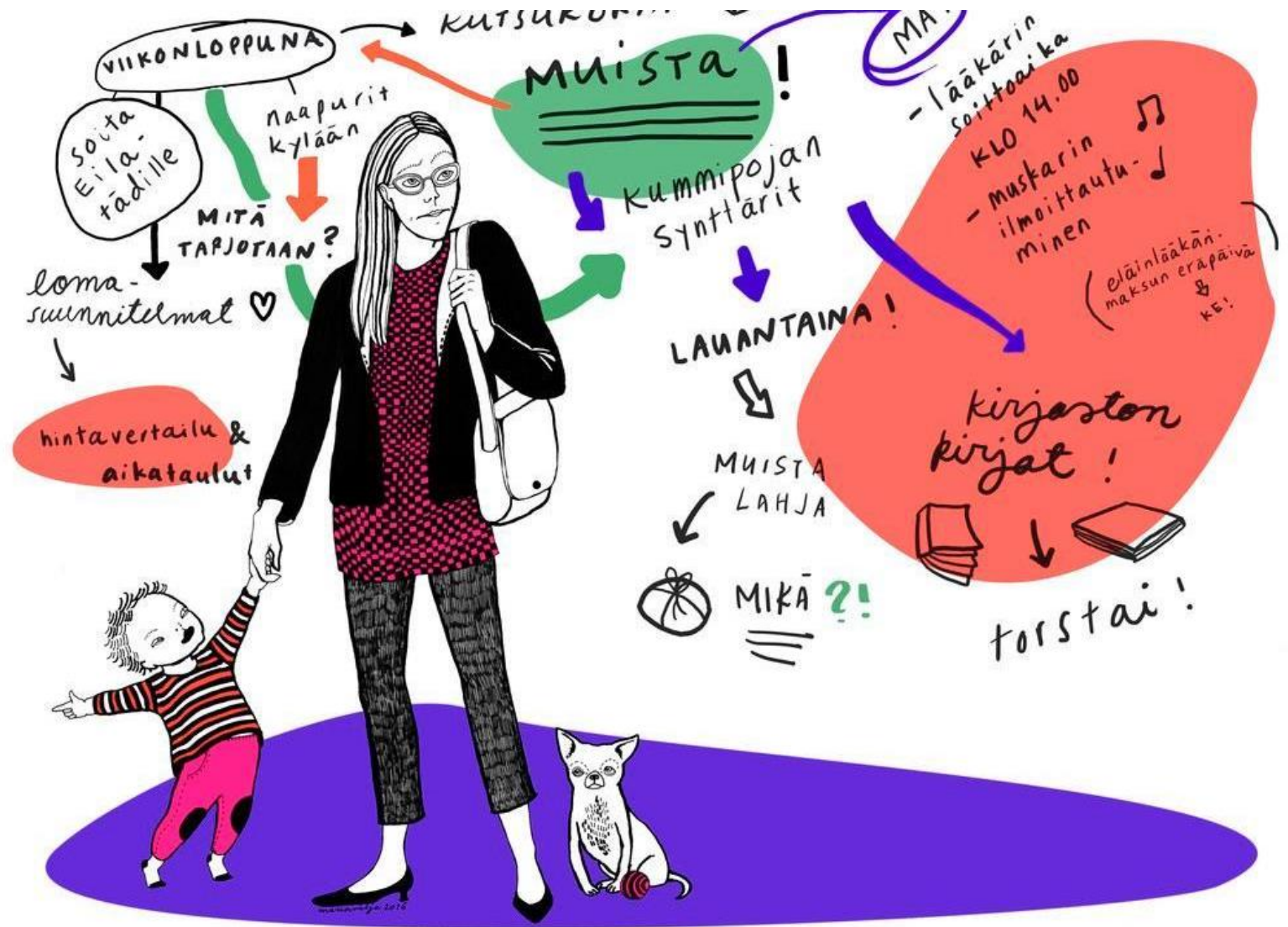
Millainen on oikeudenmukainen...

- äiti tai isä
- koulu
- esihenkilö
- jalkapallotuomari
- oikeuden tuomari
- media

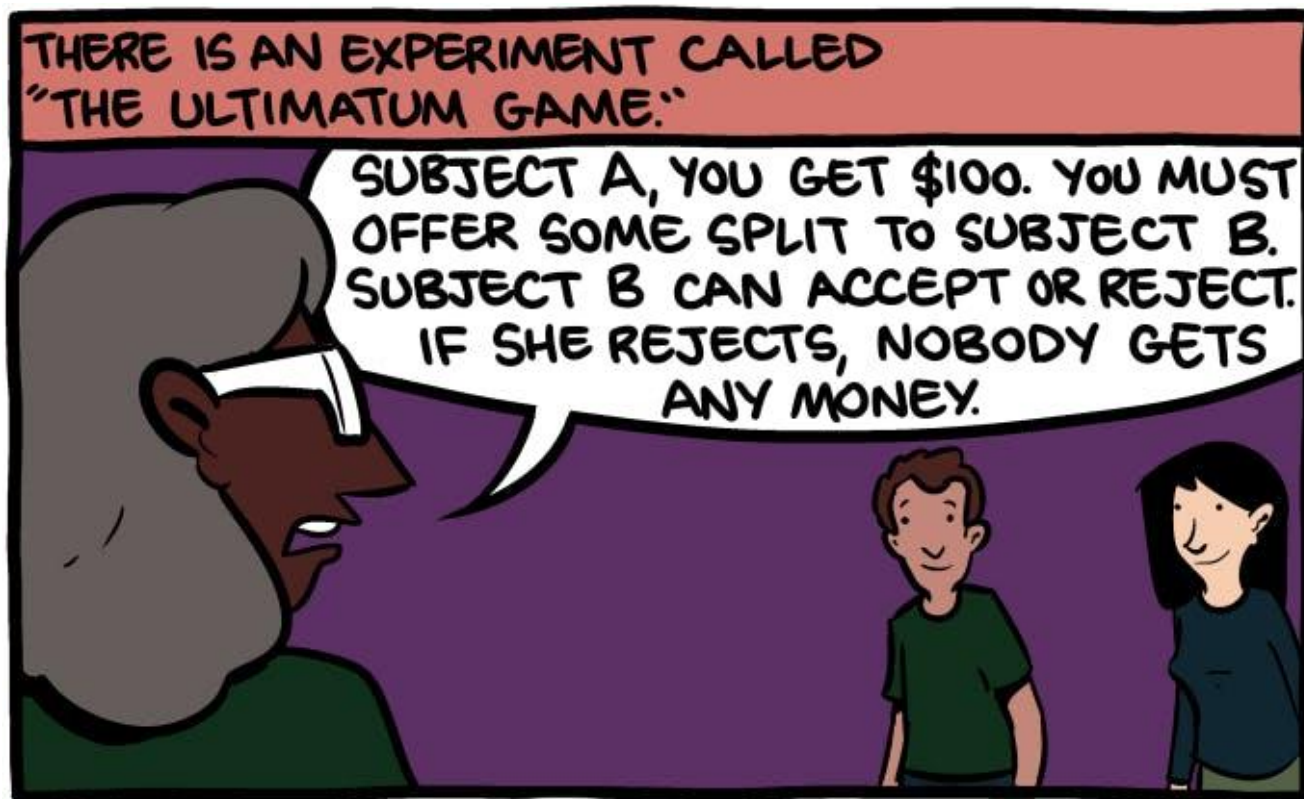

Tehtäviä s. 104 (kpl 9)

- Kpl 9 t. 2 Millaisiin seikkoihin olisi kiinnitettävä huomiota, jos kotityöt halutaan jakaa oikeudenmukaisesti?
- Kpl 9 t. 5 Tulette kavereiden kanssa samalla taksilla lentokentältä kotiin. Minkä periaatteen mukaan takaisinmaksu voidaan jakaa oikeudenmukaisesti?

Ultimatum-peli

- Kaksi pelaajaa: pelaaja 1 ja pelaaja 2
- Pelaaja 1 tehtävänä on jakaa 100 euroa pelaajien 1 ja 2 kesken.
- Pelaaja 2 joko hyväksyy tai hylkää tarjouksen.
- Jos Pelaaja 2 hyväksyy tarjouksen, kumpikin saa Pelaajan 1 määrittelemän osuuden. Jos Pelaaja 1 hylkää tarjouksen, kumpikaan ei saa mitään.
- Miten rahat olisi järkevintä jakaa?

Simpanssit ja ultimatum-peli

- <https://www.youtube.com/watch?v=meiU6TxysCg>

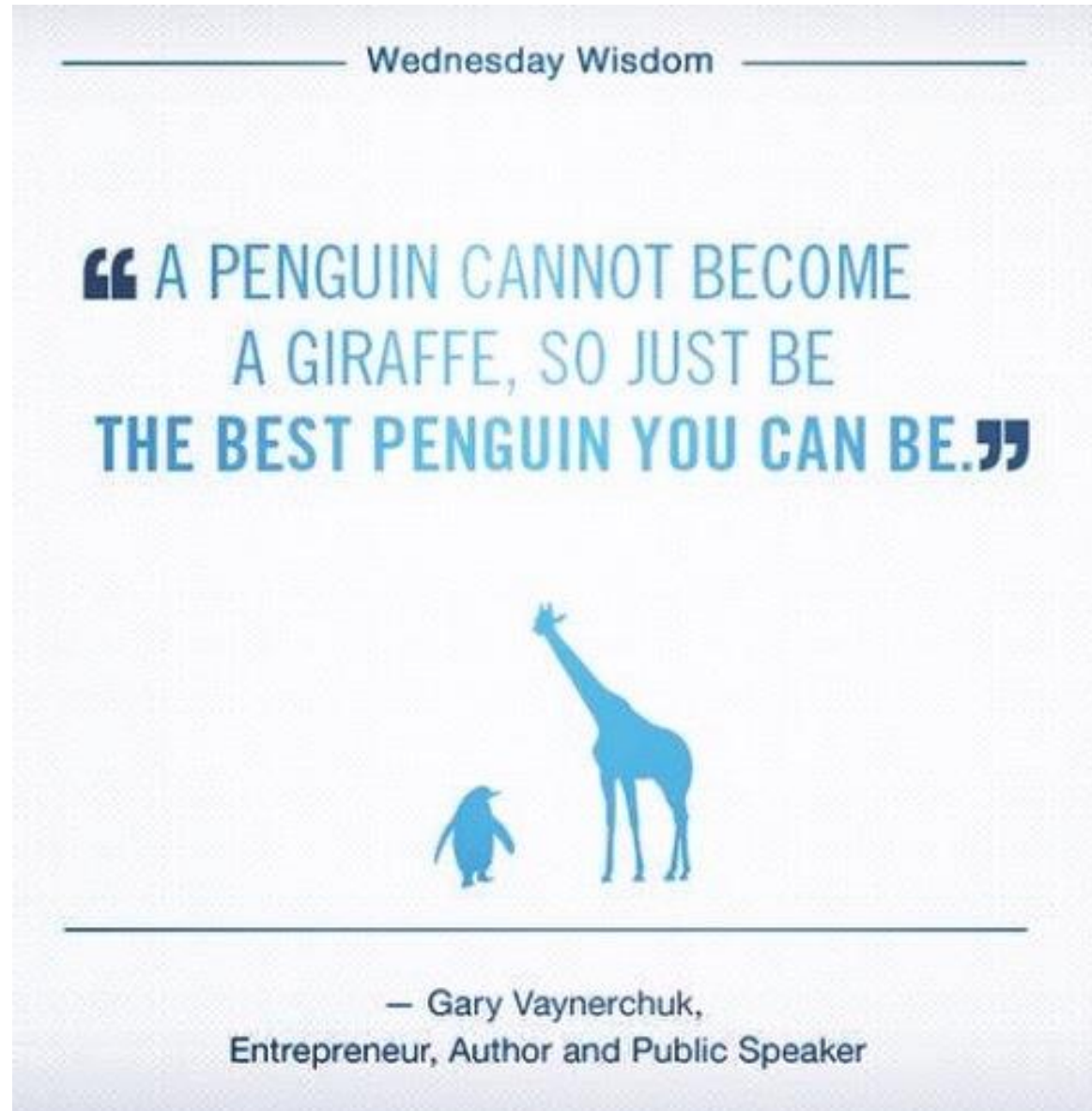

Mitä on oikeudenmukaisuus?

- **David Hume** ja oikeudenmukaisuuden olosuhteet:
 - Ihmiset ovat ainakin jossakin määrin itsekkäitä.
 - Maailmassa vallitsee suhteellinen materiaallinen niukkuus.

**Aristoteles:
Samanlaisia on
kohdeltava samalla
tavalla, erilaisia on
kohdeltava eri
tavalla.**

*Mitä periaate tarkoittaa?
Mihin periaate sopii? Mihin
se ei sovi?*

Aristoteles ja oikeudenmukaisuuden periaatteet

- **oikeudenmukaisuuden sisällöllinen periaate:** jokaiselle on annettava se, mikä hänelle kuuluu (suum cuique)
- **oikeudenmukaisuuden muodollinen periaate:** samanlaisia tapauksia on kohdeltava samalla tavalla ja erilaisia tapauksia on kohdeltava eri tavalla
 - ongelma: millä perusteella yksilöt ovat samanlaisia tai erilaisia tapauksia? (ns. **oikeudenmukaisuuden kriteerit**)
 - **moraalisesti merkitykselliset eroavaisuudet**, esim. erot ahkeruudessa
 - **moraalisesti merkityksettömät seikat**, esim. erot sukupuolessa tai ihonvärissä

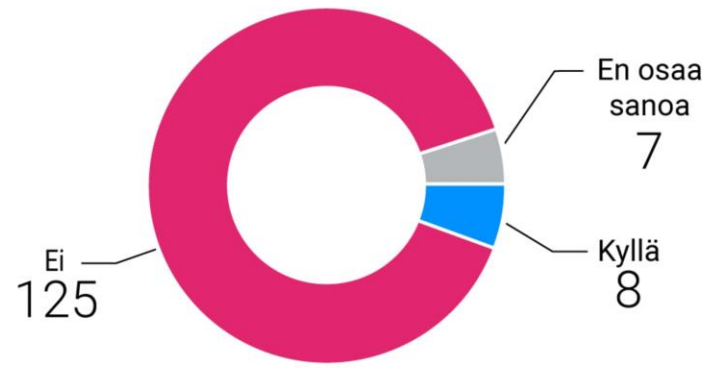

Moraalisesti merkityksellisiä eroja?

Pitäisikö lapsilisä poistaa hyvätuloisilta?

Lähde: Ylen kysely kansanedustajille, vastaajia 140

Positiivinen erityiskohtelu, ns. käänteinen syrjintä

Jos huomataan, että alaa X hakeutuu opiskelemaan vain vähän naisia / etniseen vähemmistöön kuuluvia / vammaisia, pitäisikö alalla tehdä toimenpiteitä, jotta hakijoita saataisiin näistä ryhmistä enemmän?

Monimuotoisuuslauseke

Monimuotoisuuslausekkeella työpaikkailmoituksessa voi ilmaista arvostavansa henkilöstönsä moninaisuutta, ja kannustavansa eri aliedustettuihin ryhmiin kuuluvia hakemaan avoinna olevaan työtehtävään. Tämä lisää aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden luottamusta siihen, että heillä on mahdollisuus tulla valituksi tehtävään ja mahdollisesti myös lisää näin heidän motivaatiotaan hakea tehtävää ylipäänsä. Lisäksi moninaisuuden arvostamisen esiin nostaminen tekee organisaation houkuttelevaksi heille, jotka arvostavat moninaisuutta. Monimuotoisuuslausekkeessa voidaan tarvittaessa erikseen mainita ne aliedustetut ryhmät, joista toivotaan hakijoita.

Esimerkkejä monimuotoisuuslausekkeesta

Lauseke 1.

TYÖNANTAJAN NIMI arvostaa yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta työyhteisössä. Toivoimme hakijoiksi eritaustaisia henkilöitä, kuten eri-ikäisiä, eri sukupuolta olevia ja eri kieli-, kulttuuri- tai vähemmistöryhmiin kuuluvia. XX on esteetön työpaikka. Lisätietoja esteettömyydestä voit kysyä numerosta XX.

Kolmenlaista oikeudenmukaisuutta

- **Distributiivinen** eli jako-oikeudenmukaisuus
- **Restoratiivinen** eli korjaava oikeudenmukaisuus
- **Retributiivinen** eli rankaiseva oikeudenmukaisuus

Kolme hakijaa myöhästyi junaratavian takia yliopiston pääsykokeista Tampereella – siihen suli toive opiskelupaikasta

Pohjoisesta Tampereelle tullut junaliikenne oli pysähdyksissä useita tunteja sähköratavaurion vuoksi.

Opiskelu

Anna Verhoef voitti arvonnassa opiskelupaikan hollantilaislääkikseen – ”Minun tarvitsi vain ilmoittautua”

Kävimme Hollannissa, jossa yliopistot jakavat nyt opiskelupaikkoja arvonnoilla.

Poliisikoulu ei aio tinkiä kuntovaatimuksistaan

Poliisi 2024

Oikeudenmukainen opiskelupaikkojen jako?

- A: Yliopisto-opiskelijat tulisi arpoa hakijoiden joukosta.
- B: Yliopisto-opiskelijat tulisi valita pääsykokeiden avulla.
- C: Yliopisto-opiskelijat tulisi valita ylioppilaskirjoitusten tulosten perusteella.

 Mike
Bernie Sanders should be forced to give away 90% of his birthday cake.
#HappyBirthdayBernie

10:45 AM · 9/8/19 · Twitter for Android

75 Retweets 233 Likes

 Mayor 1m
Replying to @
This is how birthday cakes work when you have friends.

   24

Distributiivinen eli jako-oikeudenmukaisuus

- **Jako-oikeudenmukaisuus** liittyy etujen ja taakkojen oikeudenmukaiseen jakamiseen.
 - Mitä jaetaan?
 - Kakku? Koulutuspaikat? Palkat?
 - Kuinka jako toteutetaan?
 - tasajako – ansiot – tarpeet – kyvyt?
- Toteutuu esim. progressiivisella verotuksella ja tulonsiirroilla

Miten hyvät jaetaan?

- Miten jakaminen tulisi suorittaa?
 - sattuma/arpa
 - jakaminen as equals = tasajako
 - jakaminen ansioiden mukaan
 - jako kykyjen mukaan
 - jako tarpeiden mukaan
 - ns. mahdollisuuksien tasa-arvo: niille, keillä heikot valmiudet, tulee antaa enemmän resursseja
 - yksilön vastuu: ns. sattumaegalitarismi

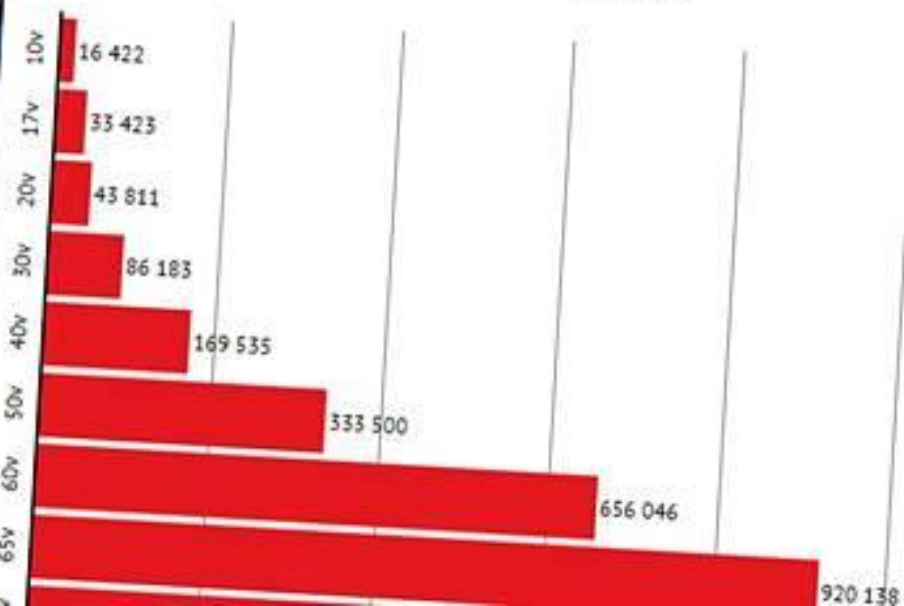
Onko oikeudenmukaista...

- Liisa ja Mikko tekevät samaa työtä, mutta saavat eri palkkaa.
- Iisak on sairaanhoitaja ja saa pienempää palkkaa kuin diplomi-insinöörinä työskentelevä Anita.
- Annalla käy tuuri ja hänet arvotaan työporukasta saamaan 300 euron bonus.
- Mauri saa päivässä aikaan kolme kertaa vähemmän kuin Joonas, mutta kumpikin saa saman 300 euron joulubonus.
- Matildalla on lukihäiriö, ja siksi hänellä menee töissä tavallista kauemmin vastata sähköposteihin. Matildan pomo käskee Matiltaa tsemppaamaan, tai bonus jää saamatta.

Näin lapsilisät tuottavat

Jos sijoitat lapsilisää vastaavan summan kuukausittain, näin pot eläkeikään mennessä 7%:n tuotto-odotuksella.

**”On oikein, että
valtio tukee
verovaroin
oopperaa.”**

Kasautuva huono- osaisuus

Syrjintä vaikuttaa elämäntielle

Yksittäiset syrjivät teot voivat vaikuttaa pieniltä, mutta niiden kasautuminen heijastuu koko elämään.

Otto Meri

@OttoMeri

Ilmainen neuvo kaikille perinnän aiheuttamien vaikeuksien kanssa painiville: laskut kannattaa maksaa ajoissa.

[Translate from Finnish](#)

Helsingin Vasemmisto @vashelsinki

Homma taputeltu!
#helvaltuusto päätti juuri, että #helsinki ryhtyy selvittämään k...

Kaikilla meillä on kuule rajoitteita!

Will Chamberlain - esimerkki

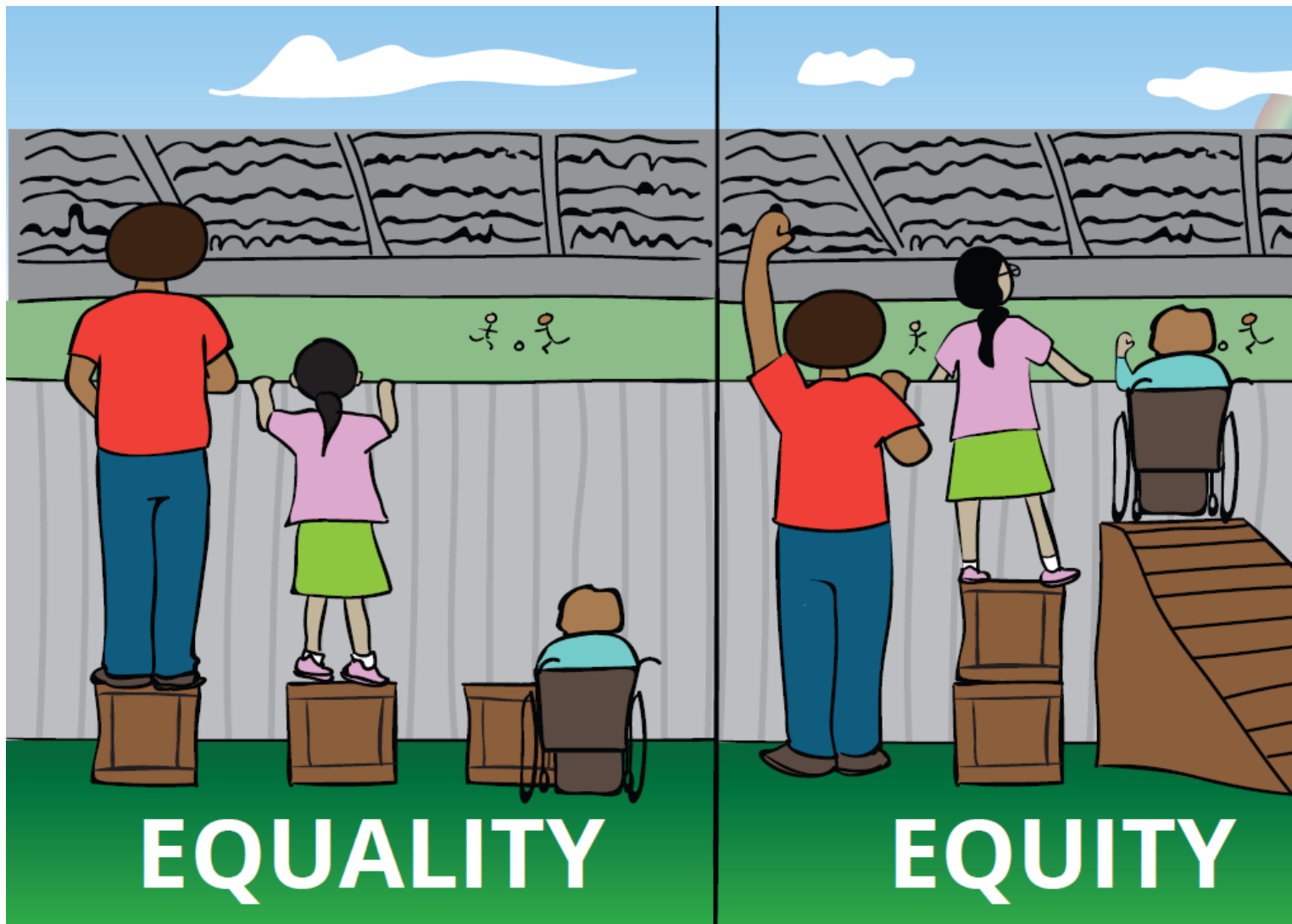
Koripalloilija Stephen Curry on 191 cm pitkä.

Shakkimestari Garry Kasparovin
älykkyydosamäärä on 190.

Yhdistyneen kuningaskunnan prinssi Georgella oli
jo syntyessään satojen miljoonien puntien
arvoinen omaisuus.

Onko oikeudenmukaista, että joillain ihmisillä on
synnynnäisiä ominaisuuksia ja vaurautta, joista
muut voivat vain unelmoida?

Tasa-arvon kaksi tulkintaa

- **Lähtökohtien eli mahdollisuuksien tasa-arvo** tarkoittaa, että kaikille tarjotaan yhtäläinen vapaus tavoitella omia päämääriään.
 - Suunnilleen yhtä hyvät lähtökohdat: esim. peruskoulu kaikille
- **Lopputuloksen tasa-arvo** tarkoittaa, että erilaisista elämäntaloista ja valinnoista johtuvia eroja tasataan.
 - annetaan erityishuomiota niille, jotka eivät esim. sairauden tai vamman takia pysty samaan kuin muut

Tutkimus: Koulutusmahdollisuuksien eriarvoistuminen alkaa ennen kouluikää

Mitä korkeampia vanhempien koulutustaso ja sosioekonominen asema ovat, sitä myönteisemmin nuori suhtautuu koulunkäyntiin.

Kuvituskuva. Kuva: Carmela Walder / Yle

Vanhempien sosioekonominen asema periytyy Suomessa!

Tehtäviä s. 114 (kpl 10)

- 2. Koululaiset tarvitsevat oppimiseen erilaista tukea. Miten koulun käytössä olevat resurssit, kuten opetustunnit, materiaalit ja luokkatilat, tulisi jakaa oppilaiden kesken? Onko oikeudenmukaista jakaa ne tasan, tarpeiden ja kykyjen vai ansioiden mukaan?

Kolmenlaista oikeudenmukaisuutta

- **Distributiivinen** eli jako-oikeudenmukaisuus
- **Restoratiivinen** eli korjaava oikeudenmukaisuus
- **Retributiivinen** eli rankaiseva oikeudenmukaisuus

Työsyrrintä

Työntekijä loukkasi silmänsä toisena työpäivänä ja sai potkut – työnantaja sai sakot työsyrrinnästä

Tuomion syynä oli työsuhteen purkaminen terveydentilasta johtuvasta syystä.

Oikeudenkäynnit

Nuori nainen liukastui pihassa ja sai kahden miljoonan korvaukset – nyt tyytymätön pihan omistaja vie asian uudelleen oikeuteen

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus on antanut ratkaisunsa kuolemaan johtaneesta saunottamisesta. Kuvituskuva. Kuva: Ismo Pekkarinen / AOP

Restoratiivinen eli korjaava oikeudenmukaisuus

- esim. rikoksen tai työtaturman kohteeksi joutuneen kärsimien vahinkojen ja menetysten korvaamista
- tarkoitus on korjata vahinko, ei kostaa
- prosessi perustuu dialogiin, vastuuseen ja anteeksiantoon

Tapausesimerkki

Kuvataidekurssilla Muppe on tuhonnut Saken näyttelytyön. Muppe teki sen osittain vitsinä ja osittain kateudesta, koska Sakke sai paljon kehuja opettajalta.

Jälkeenpäin Muppe lähetti kuvan rikotusta teoksesta ryhmächattiin pilkallisen kommentin kera. Nyt Muppe, Sakke, heidän ystävänsä ja opettaja ovat kutsuttu koulun järjestämään sovitteluun.

- ymmärtää, mitä vahinkoa on tapahtunut
 - aineellista, emotionaalista, sosiaalista
- pohtia, mitä voisi tehdä vahingon korjaamiseksi
- miettiä, mitä kumpikin osapuoli tarvitsee, jotta sovinto olisi mahdollinen

Oikeudenmukainen rangaistus

- Tapaus 1: 17-vuotias on maalannut suuren graffitin Riihimäen aseman etuseinään.
- Tapaus 2: Isäpuoli on käyttänyt kaksi kertaa seksuaalisesti hyväkseen uusioperheen 12-vuotiasta poikaa.
- Tapaus 3: Rattijuoppo on ajanut 2,5 promillen humalassa päin punaisia valoja.
- Tapaus 4: Huumeiden myyjä on pahoinpidellyt asiakkaansa huumevelkojen vuoksi.
- Tapaus 5: Pienen yrityksen johtaja on jättänyt ilmoittamatta verottajalle tuloja ja näin saanut alemmat verot.

Oikeudenmukainen rangaistus

- oikeudenmukaisuuden muodollinen periaate: jokaiselle on annettava se, mitä hänelle kuuluu
 - lain rikkomisesta seuraa **negatiivinen sanktio** eli rangaistus
 - rangaistusvallan rajoittaminen valtioon
- rangaistuksia voidaan perustella
 - pelotevaikutuksella ja rikosten ehkäisemisellä (**preventioteoriat**)
 - rikoksen tekijän parantamisella (**reformiteoriat**)
 - oikeudenmukaisuuden säilyttämisellä (**retribuutioteoriat**)

Retributiivinen eli rankaiseva oikeudenmukaisuus

- **yleisestävä** vaikutus: vaikutus yhteisöön
 - ohjaa toimimaan oikein
- **erityisestävä** vaikutus: vaikutus rikoksen tekijään
 - estää uusimasta rikosta

Rangaistusten koventaminen ei pääsääntöisesti estä rikoksia, ja siihen on monta syytä, sanoo apulaisprofessori

Rikokset tehdään usein päihteiden vaikutuksen alaisena ja kiihtyneessä mielentilassa, jolloin rangaistuksen korottaminen ei välttämättä vaikuta ehkäisevästi, Tatu Hyttinen sanoo.

Kumpi on
pahempi asia
oikeudenmuk
aisuuden
kannalta: Että
syyllinen
vapautuu vai
että syytön
tuomitaan?

mobile site | E-newsletters | Tuesday, 21 November 2013 | Site map | Register | Log in

Essex County Standard

Get involved: send your pictures, video, news and views by texting ECS to 80360, or email »

Search »

News | Sport | Leisure | Local Info | Events | Announcements | Competitions | Contact Us | Jobs | Homes | Cars | Dating | Buy & Sell | Click2find | Advertise

Local news | Standard rambles | Local Elections 2013 | Cassie's Law | Save Our Centre | Countywide news | National news | Business | Travel news | Christmas Campaign

Essex County Standard » News »

NEWS [SEND YOUR NEWS, PICTURES & VIDEOS](#)

'Legal aid cuts mean innocent people could go to jail', warns solicitor

5:00pm Monday 21st October 2013 in News

A COLCHESTER solicitor has warned innocent people could be sent to jail as a result of plans to cut legal aid.

Anthony Wooding said his firm Kerseys Solicitors, which has an office in The Crescent, in Colchester Business Park, has had to turn away potential customers following cuts to civil legal aid.

And he fears slashing £220million from the criminal legal aid budget could have worse consequences.

Mr Wooding, who has worked in civil and criminal law for 30 years, said:

'Legal aid cuts mean innocent people could go to jail', insists solicitor

[Tweet](#) 0
[Like](#) 0
[+1](#) 0
[Email](#)
[Print this page](#)
[Comment\(5\)](#)

ADS BY GOOGLE

How To Declare Bankruptcy
Declare Bankruptcy in 3 Easy Steps. Become Debt Free in 12 Months.
www.BankruptcyClinic.co.uk

Solicitor
Expert, Client-Focused Services. Legal Advice with a Personal Touch.
willtechurptofounds.co.uk

Colchester
6.2°C
23% chance of rain
[weather forecast »](#)

FEATURED JOBS

- Production Labourers Grays
- Roof Tilers Labourer Hockley
- Carpenters Colchester
- Minibus Driver Colchester
- Support Staff Colchester
- Carers Westcliff-On-Sea

MOST READ

1. Person hit by train
2. Rise in divorce rate sparks new office for law firm
3. Fury over plans for 'super tax' on bars that open late
4. Our oh so cheeky charity challenge
5. Firstsite biggest victim of council cost-cutting
6. Taxi drivers: "We need a better deal"
7. Bye bye to elephant legs says weight loss champ
8. How Colchester's new boutique-style cinema could look
9. Nightmare buses sold three months suspension

Oikeudenmukainen rangaistus?

- Miljonääri ajoi 103 kilometriä tunnissa 80 kilometrin nopeusrajoitusalueella ja sai tästä 54 000 euron sakot. Samanlaiseen ylinopeuteen syyllistynyt matalapalkkainen työläinen selvisi 120 euron sakoilla.
- Rikkooko tämä tasa-arvoa?
- Entä jos ylinopeuden ajaminen oli vahinko?
- Entä jos työläisellä oli kilpailu käynnissä?

Mikko Rantanen sai jättisakot – Näin nopeasti NHL-miljonääri kerää summan kasaan

Mikko Rantanen sai jättisakot, mutta miehen tuloilla ne kuitataan nopeasti.

Mikko Rantanen tienaa keskimäärin 12 miljoonaa dollaria kaudessa seuraavat kahdeksan vuotta. MATTI MATIKAINEN

Harri Hepojärvi
Tiistai 26.8.2025 klo 21:57

Dallas Starsin NHL-tähti **Mikko Rantanen** sai 33 290 euron sakot luvattomasta poissaolosta. Hän jätti saapumatta palveluspaikkaansa Kaartin jääkärirykmenttiin määräaikaan mennessä huhtikuussa 2024.

Ava, 11, antoi opettajalleen viiltävää palautetta: "Geneven sopimuksen mukaan se on sotarikos"

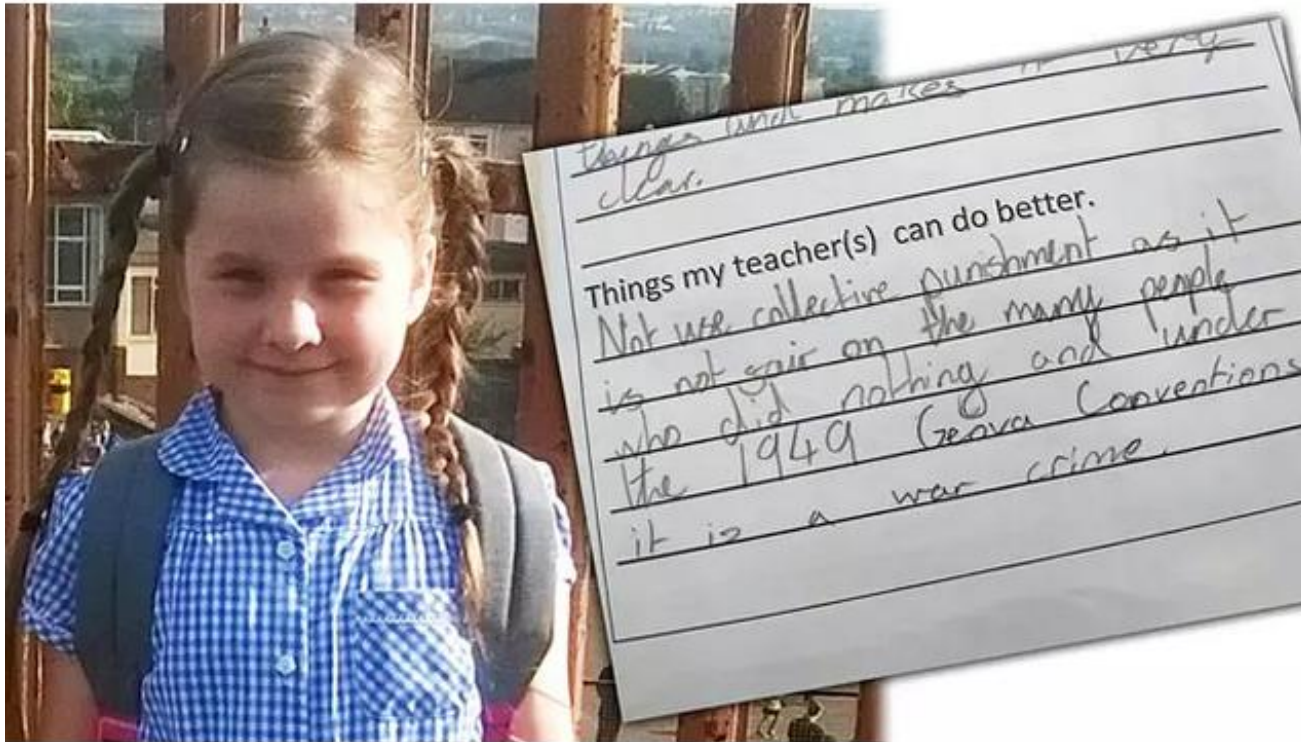
11-vuotiaalla Avalla on vahva näkemys siitä, missä opettaja voisi kehittyä.

JAA

KOMMENTOI

Ava antoi opelle palautetta. KUVA: MVPHOTOS, CATERS NEWS

KuvatON.com

Esimiehiä syytetään SIMPUTUKSESTA

Kollektiivinen rangaistus?

Kpl 11 t. 5 (s. 114)

- Koulussa on aikojen kuluessa käytetty erilaisia rangaistuksia ruumiillisesta kurittamisesta jälki-istuntoon. Millaiset rangaistukset koulun sääntöjen rikkomisesta ovat mielestäsi oikeudenmukaisia? Perustele.

KOTIMAA

Miten kohtelisit hyväksikäyttäjää kärjäsalissa? Selvitä IL:n testillä, onko sinulla samanlainen oikeustaju kuin suomalaisella tuomarilla

Iltalehden testissä pääsee vertaamaan omaa oikeustajuun vallitsevaan oikeuskäytäntöön.

KOTIMAA

Rankaisisitko yksinhuoltajaa, joka kavaltaa rahaa lastensa hyväksi? Testaa, miten arvioisit rikostapauksia

Nyt sinulla on mahdollisuus testata oikeustajuasi. Testissä käytetyt esimerkit ovat todellisia tuomioistuimissa puituja rikostapauksia.

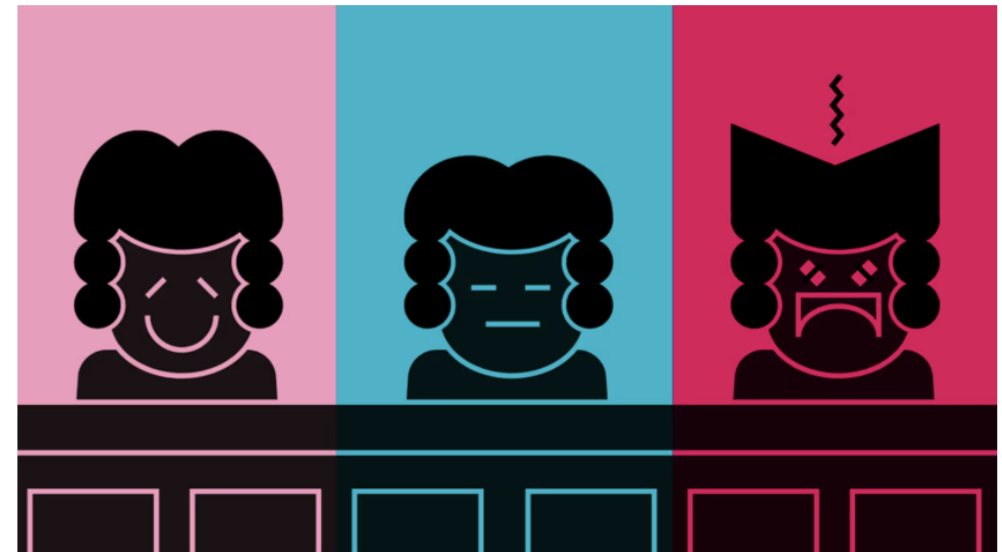

Testissä käytetyt esimerkit ovat todellisia rikostapauksia. ISMO PEKKARINEN / AOP

Oma oikeustaju?

Testaa itsesi: Oletko tiukka vai lempeä tuomari?

Kokosimme viisi tosielämän esimerkkiä rikoksista ja tuomioista. Tee testi ja vertaa omaa oikeustajuasi tuomioistuinten ratkaisuihin! Juttu on julkaistu vuonna 2015.

Kuva: Yle Uutiset/ Eetu Pietarinen

Suomi ja rangaistukset

- kansainvälisesti vertailtuna vähän rikollisuutta
 - väkivaltarikoksia suhteellisesti enemmän
 - erityisesti lähisuhdeväkivalta ongelma
- tuomiot maltillisia
 - ”kansan oikeustaju”?

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000008390491.html>

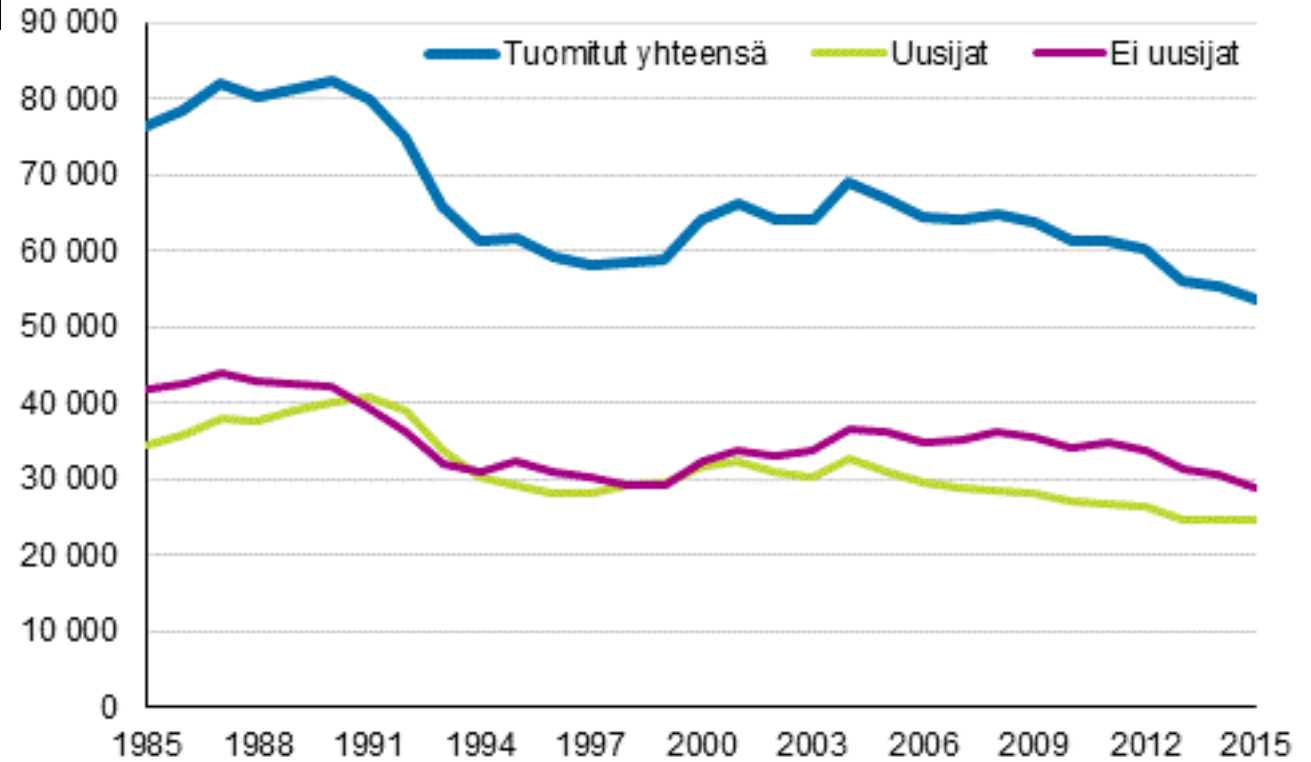
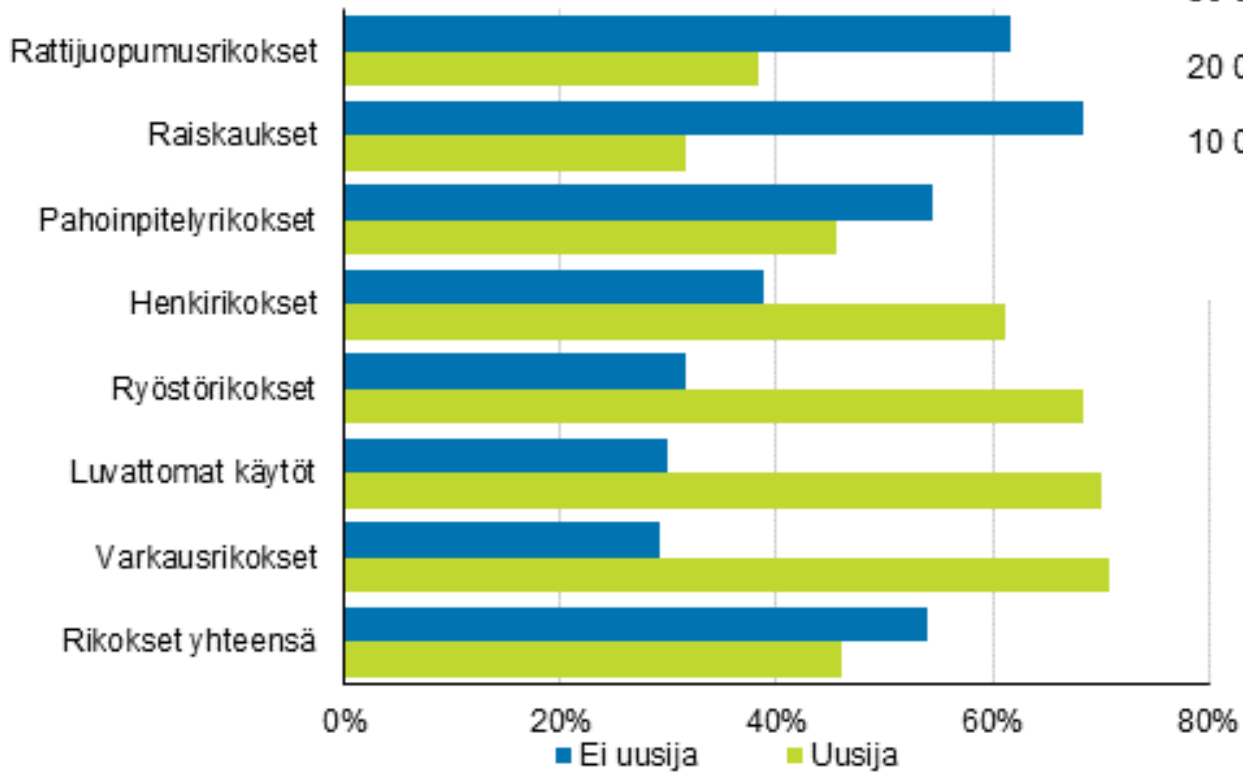
(Suomalaiset vaativat usein korkeampia rangaistuksia)

Vankeuslaki (2005)

- "Vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusaikana".

Rikosten uusijat

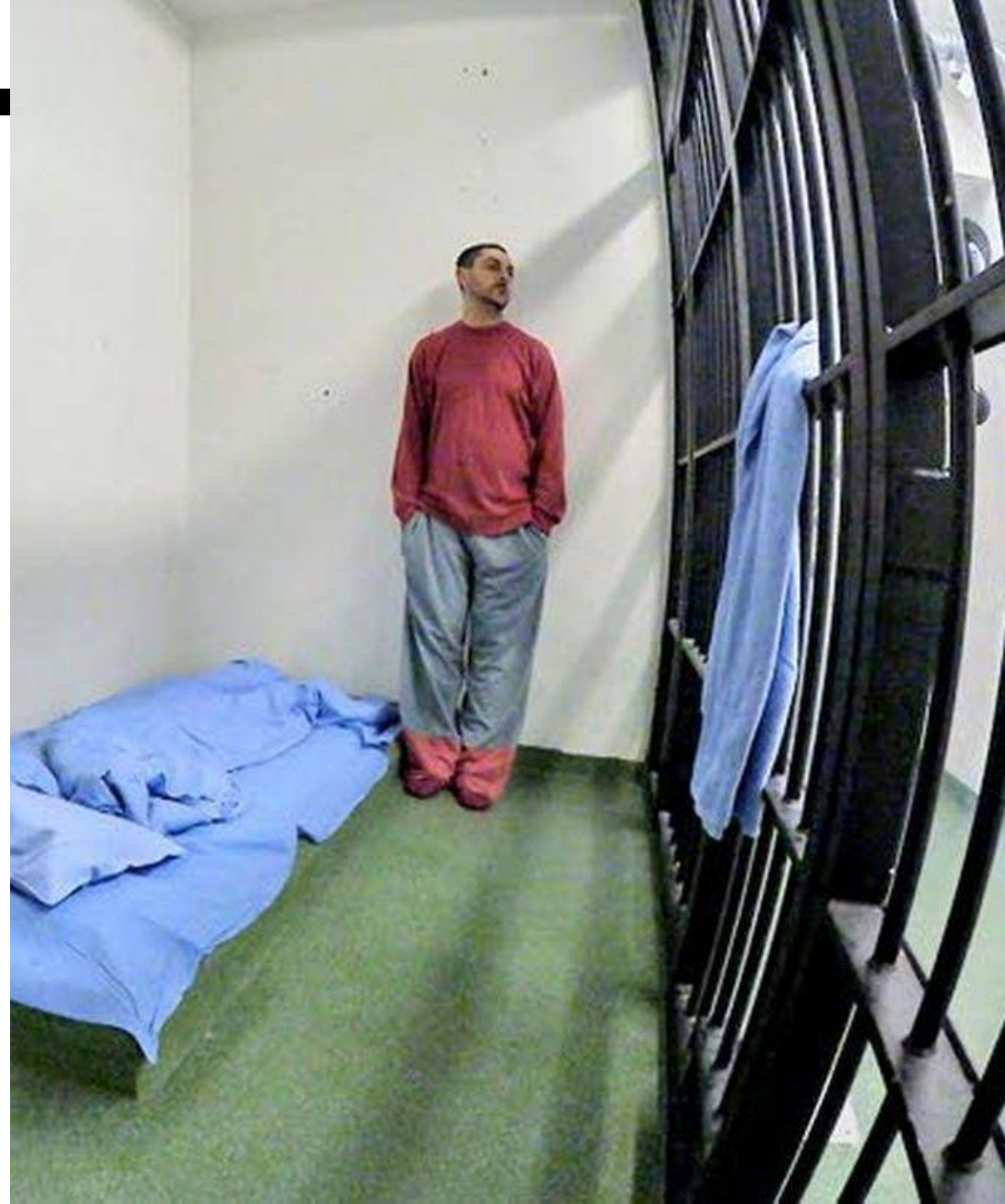
Media ja rangaistukset

- Miten rikoksen saama mediahuomio tulisi ottaa huomioon tuomiossa?
- Miten moraalittomaksi tulkittavasta käytöksestä rangaistaan?

Vankila?

- <https://areena.yle.fi/1-2199727> (00:15 ->)
- Mitä eroa on amerikkalaisella ja pohjoismaalaisella vankilalla?
- Kumpi vankila on parempi? Miksi?
- Kumpi vankila on oikeudenmukaisempi?
- Kumpi vankila on yhteiskunnalle hyödyllisempi?

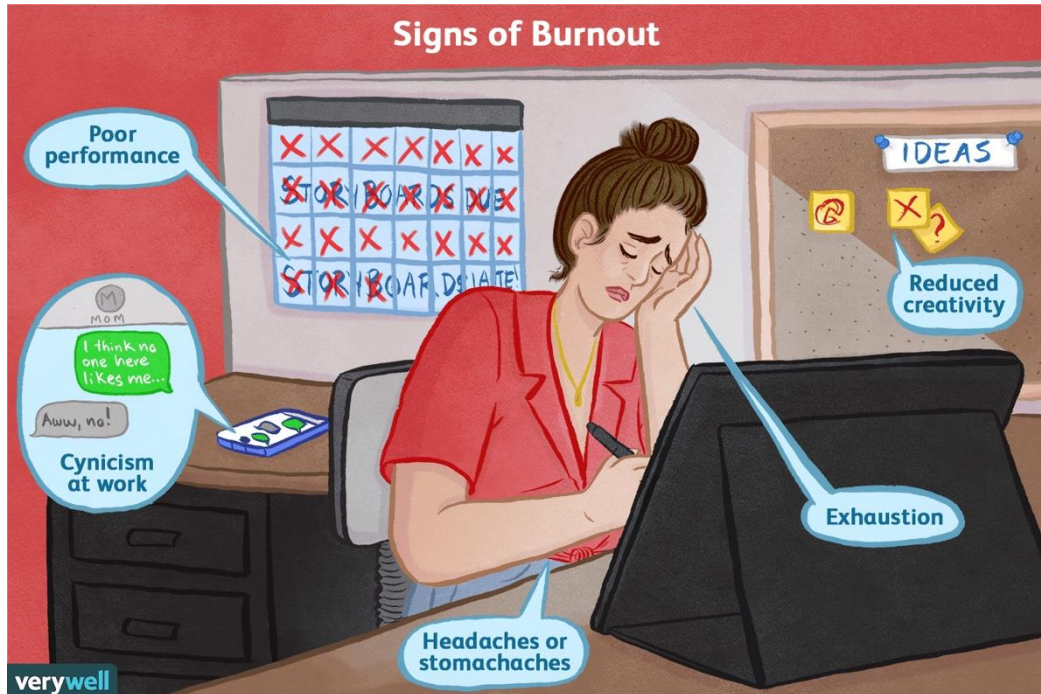
Kolmenlaista oikeudenmukaisuutta

- **Distributiivinen** eli jako-oikeudenmukaisuus
- **Restoratiivinen** eli korjaava oikeudenmukaisuus
- **Retributiivinen** eli rankaiseva oikeudenmukaisuus

Distributiivinen oikeudenmukaisuus

- Jokaiselle on annettava se, mitä hän ansaitsee.
- Mitä hyviä tulisi jakaa yhteiskunnassa?
 - aineelliset hyvät (esim. ruoka ja asunto)
 - aineettomat hyvät (esim. perusoikeudet, koulutus, arvostus)
 - jotain tältä väliltä? (esim. terveys, kauneus, hyvinvointi...)
- Mitä esim. hyvinvointi on? Miten hyvinvointia voidaan jakaa?

Kolme teoriaa hyvinvoinnista

- **hedonismi:** hyvinvointi on nautintoa
 - onko keinotekoinen mielihyvä yhtä hyvää kuin aito koettu mielihyvä?
- **haluteoria:** hyvinvointi on tavoitteiden saavuttamista
- **objektiivisten listojen teoria:** kaikille yhteiset hyvinvoinnin piirteet

Tyytyväisyys elämään syntyy 80 000 euron vuosituloilla, kertoo tutkimus – Päivittäiseen hyvinvointiin riittävät pienemmätkin tulot

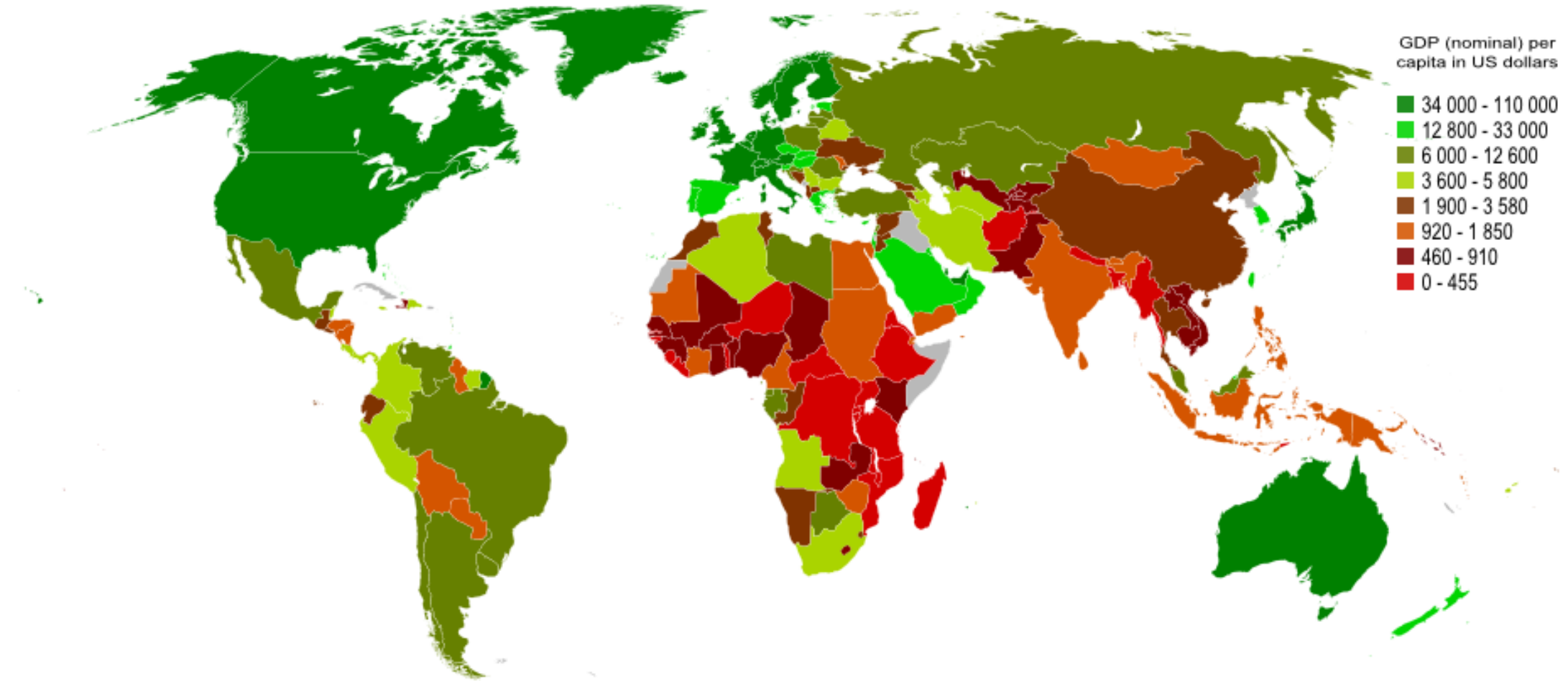
ISTOCKPHOTO

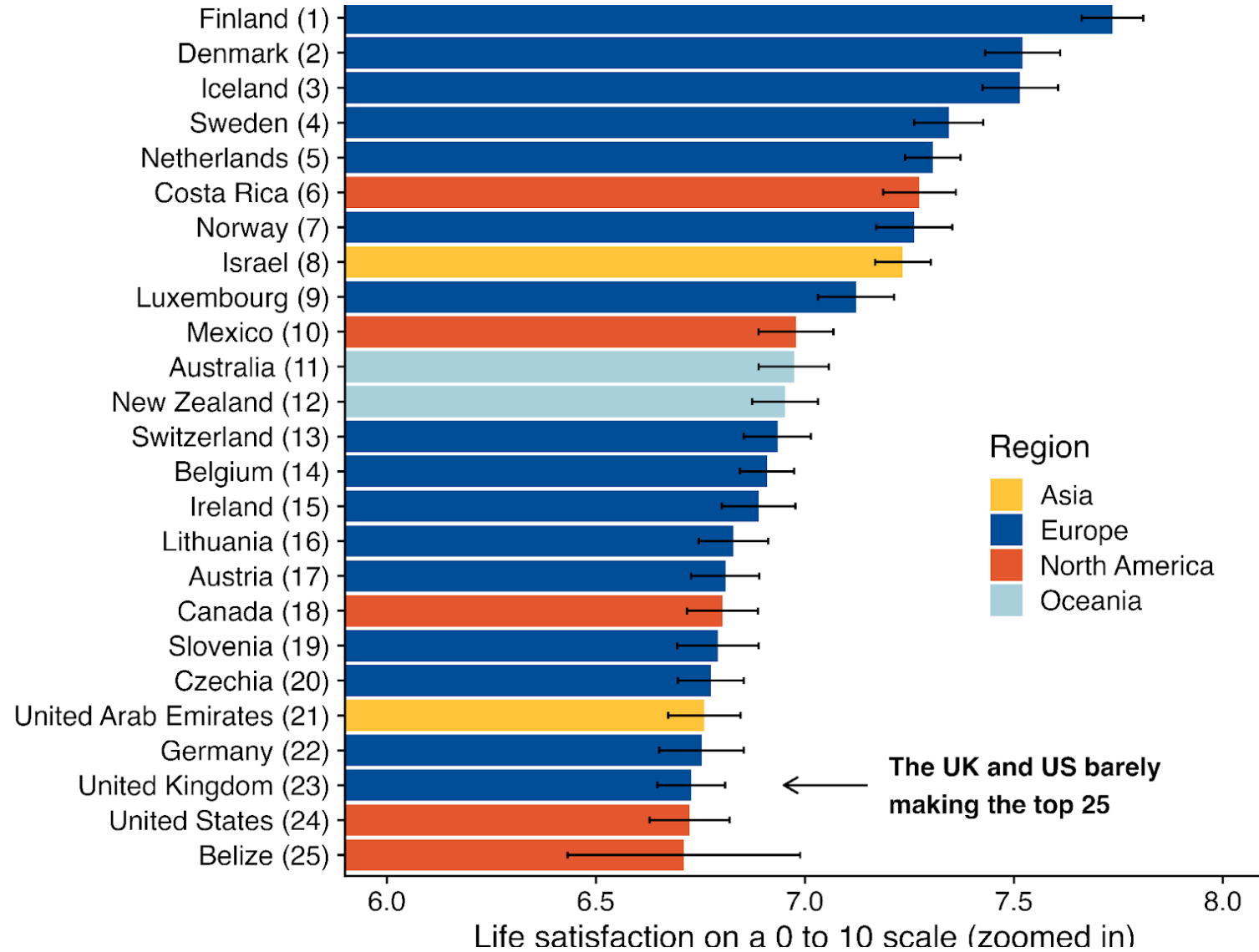
Optimaalisen onnellisuuden mahdollistava tulotaso?

Miten mitata yhteiskunnan hyvinvointia?

BKT ja hyvinvointi

Mitä tarkoittaa, että
Suomi on mailman
onnellisin maa?

■ Bhutan – onnellisuuden edelläkävijä

Pieni kuningaskunta Himalajan rinteillä on kehittänyt maailman ensimmäisen onnellisuusideksin. Maa pitää kansakunnan onnellisuutta tärkeämpänä kuin talouskasvua.

Ajankohtainen Kakkonen

21.10.2014

Päivitetty 21.10.2014 17:30

Bhutanin nykyinen kuningas Jigme Khesar Namgyel Wangchuck on isänsä tavoin sitoutunut Bhutanin bruttokansanonnellisuuteen. Kuva: Ivar Heinmaa / Yle

Michael Walzer

- Eri asioita on jaettava yhteiskunnassa eri periaatteiden mukaan: joitakin tasan, joitakin tarpeen ja joitakin ansioiden mukaan
 - Mitä pitäisi jakaa näin?
- **kommunitarismi** = yksilön lisäksi otettava huomioon myös yhteisö

Kansainvälinen oikeus?

- monet yhteiskunnan sisäisen oikeudenmukaisuuden kysymyksistä voi siirtää globaalille tasolle
 - esim. hyvien jakaminen
- rangaistukset ja sotilaallisen voiman käyttö
 - humanitääriset interventiot?

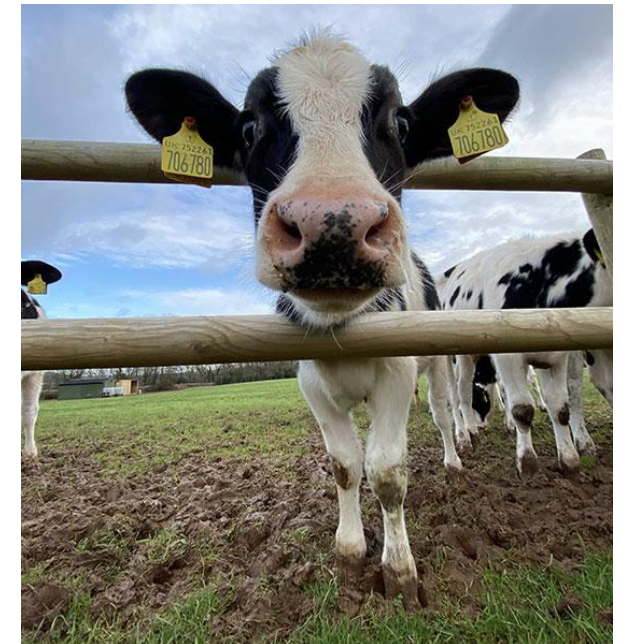
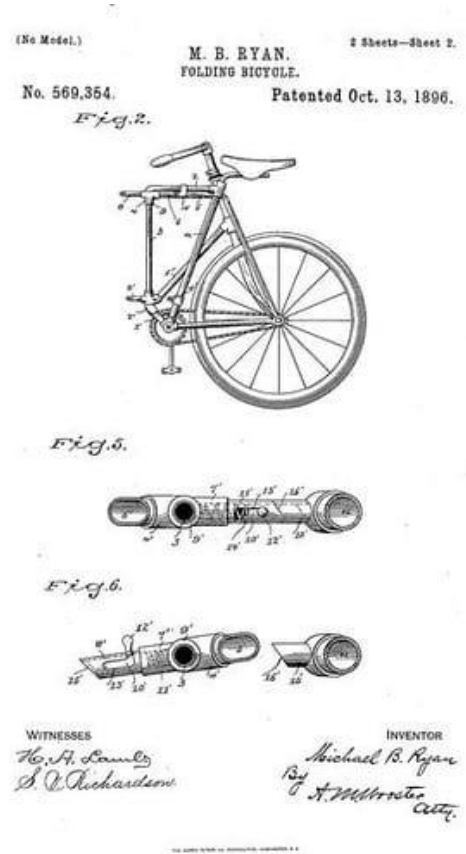

Omistusoikeus

*ajatus siitä, että **hyvien jakaminen** liittyy pitkälti talouteen ja omistussuhteisiin on ollut vallitseva uudelta ajalta alkaen*

Omistusoikeus?

- Kuka voi omistaa?
- Mitä voi omistaa?
- Kenet voi omistaa?

- uuden ajan alussa yksilön merkityksen kasvu: vapaus ja oikeudet kuuluvat yksilölle
 - **Locken laki:** omaisuutta saa kartuttaa, kunhan sitä ei tee muiden hyvinvoinnin kustannuksella
 - työn sekoittuminen luonnon antimiin
 - ns. **klassinen liberalismi**

Omistusoikeus?

Oikeutettu omaisuus syntyy oman työn tuloksena

- Miten hyvin käsitys sopii seuraaviin ansaitsemistapoihin?
 - leipuri
 - sijoittaja
 - koodaaja
 - poliisi
 - vuokranantaja
 - näyttelijä
 - kodinhoidontuella oleva vanhempi

THE CONDITION OF THE LABORING MAN AT PULLMAN. —

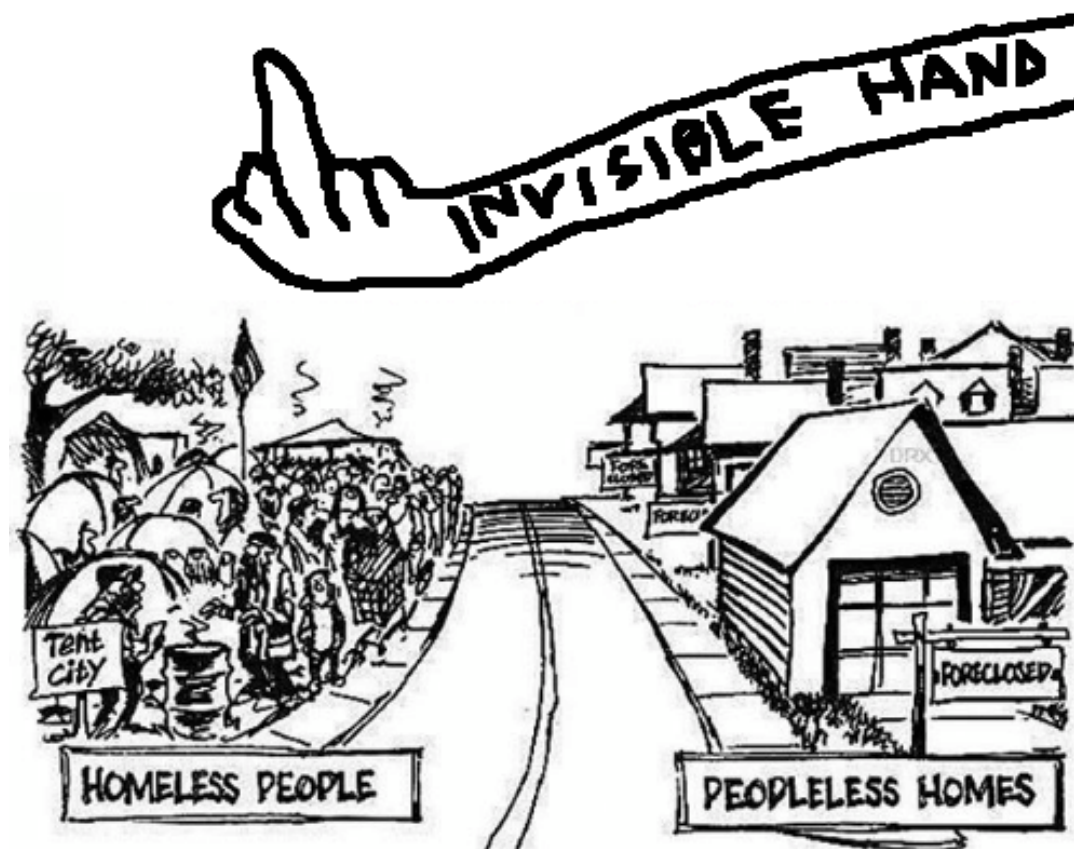
Liberalismi

- liberalismiin kuuluu yksilön vapauksien korostaminen
- valtio ei saa puuttua ihmisten toimintaan ilman hyvää syytä
 - äärimmillään ns. **yövaltija**: rahaa vain armeijaan, poliisiin ja oikeuslaitokseen
- voi liittyä myös rajoitetusti esim. arvoihin tai talouteen

FREE MARKET CAPITALISM

Kapitalismi

- ihmisten vapaaehtoinen toiminta kilpailevilla markkinoilla
- tuotannon ja omaisuuden yksityinen omistus
- palkkatyö
- **Adam Smith ja näkymätön käsi:** ihmisten oman edun tavoittelu hyödyttää koko yhteiskuntaa

https://www.youtube.com/watch?v=-CqMMxsN_7c

Yrityksen palkkojen jakaminen

- tehdashallin siivooja
- koneenkäyttäjä
- toimitusjohtaja
- toimistosihteeri
- markkinointijohtaja
- toimistotilojen siivooja
- palkanlaskija
- koneen huoltaja
- pakkaaja
- varastomies
- liukuhihnatyöntekijä
- valmistusmateriaalin sisäänostaja
- asiakaspalvelija
- vartija
- myyntipäällikkö

Omistusoikeus?

- kapitalismin synty johti pääomien kasautumiseen
 - omaisuuden epätasa-arvo?
 - ratkaisuksi **socialismi**?
 - ”Tähän asti filosofit ovat vain selittäneet maailmaa, mutta tehtävänä on sen muuttaminen”

Ylärakenne

Tuotantoon suoraan liittymättömät asiat:

Taide	Laki	
Perhe	Media	
Kulttuuri	Ideologia	Politiikka
Uskonto	Tiede	
Filosofia	Koulutus	

Ylläpitää
(ja muovaa)

Muovaa
(ja ylläpitää)

Perusta

Tuotantovälineet:

Työkalut, koneet, tehtaat, maa, raaka-aineet.

Tuotantosuhteet:

Ryysyköyhälistö, köyhälistö, omistavat työläiset, pikkuporvarit, porvarit.

Yksityisomistus, pääoma, hyödykkeet, jne.

Malli on spiraalimaisessa liikkeessä.
Perusta on yleensä hallitsevampi.

Marx

Oikeuksista ei ole hyötyä, jos emme käytä niitä!

- Oikeuksien käyttämisen mahdollisuutta on myös systemaattisesti rajoitettu, esim. Jim Crow –lait USA:ssa

The State of Louisiana

Literacy Test (This test is to be given to anyone who cannot prove a fifth grade education.)

Do what you are told to do in each statement, nothing more, nothing less. Be careful as one wrong answer denotes failure of the test. You have 10 minutes to complete the test.

1. Draw a line around the number or letter of this sentence.
2. Draw a line under the last word in this line.
3. Cross out the longest word in this line.
4. Draw a line around the shortest word in this line.
5. Circle the first, first letter of the alphabet in this line.
6. In the space below draw three circles, one inside (engulfed by) the other.

7. Above the letter X make a small cross.

8. Draw a line through the letter below that comes earliest in the alphabet.

Z V S B D M K I T P H C

9. Draw a line through the two letters below that come last in the alphabet.

Z V B D M K T P H S Y C

10. In the first circle below write the last letter of the first word beginning with "L".

11. Cross out the number necessary, when making the number below one million.

1000000000

12. Draw a line from circle 2 to circle 5 that will pass below circle 2 and above circle 4.

13. In the line below cross out each number that is more than 20 but less than 30.

31 16 48 29 53 47 22 37 98 26 20 25

"How am I supposed to vote if I don't even know what I'm voting for?"

MAY 30, 2019

Tiedätkö, mitkä puolueet ovat Suomen hallituksessa? HS-gallupissa vain neljä kymmenestä suomalaisesta vastasi oikein

HS-gallupin puhelinhaastattelussa pyydettiin suomalaisia nimeämään nykyiset hallituspuolueet. Vain 40 prosenttia vastaajista osasi nimetä kaikki viisi.

Tutkimus osoittaa isovanhempien merkityksen lastenlasten äänestämässä

24.11.2020 08:30:00 EET | [Helsingin yliopisto](https://www.helsinki.fi)

Kuka äänestää ja kuka ei? Yhteiskuntaluokkien kärjistävä ero yllätti tutkijan

Tulotaso ja koulutustausta määrittävät äänestysintoa enemmän kuin on aikaisemmin luultu, kertoo tuore väitöstutkimus.

Suuret ikäluokat äänestävät aktiivisimmin – kolmasosa äänistä saatavissa 56–78-vuotiailta

Vapauden kaksi muotoa

- **Positiivinen vapaus** = mahdollisuus tavoitella ja toteuttaa itselleen tärkeitä päämääriä (esim. äänioikeus)
 - **TSS-oikeudet:** taloudelliset, sivistykselliset ja sosiaaliset oikeudet mahdollistavat sen, että ihminen voi hyödyntää oikeuksiaan
- **Negatiivinen vapaus** = vapaus yksilön elämään puuttumisesta (esim. yksityisyydensuoja)
 - **J. S. Mill: vapaus/vahinkoperiaate:** valtio saa puuttua yksilön vapauteen elää haluamallaan tavalla vain, jos ihmisen toiminta vahingoittaa muita

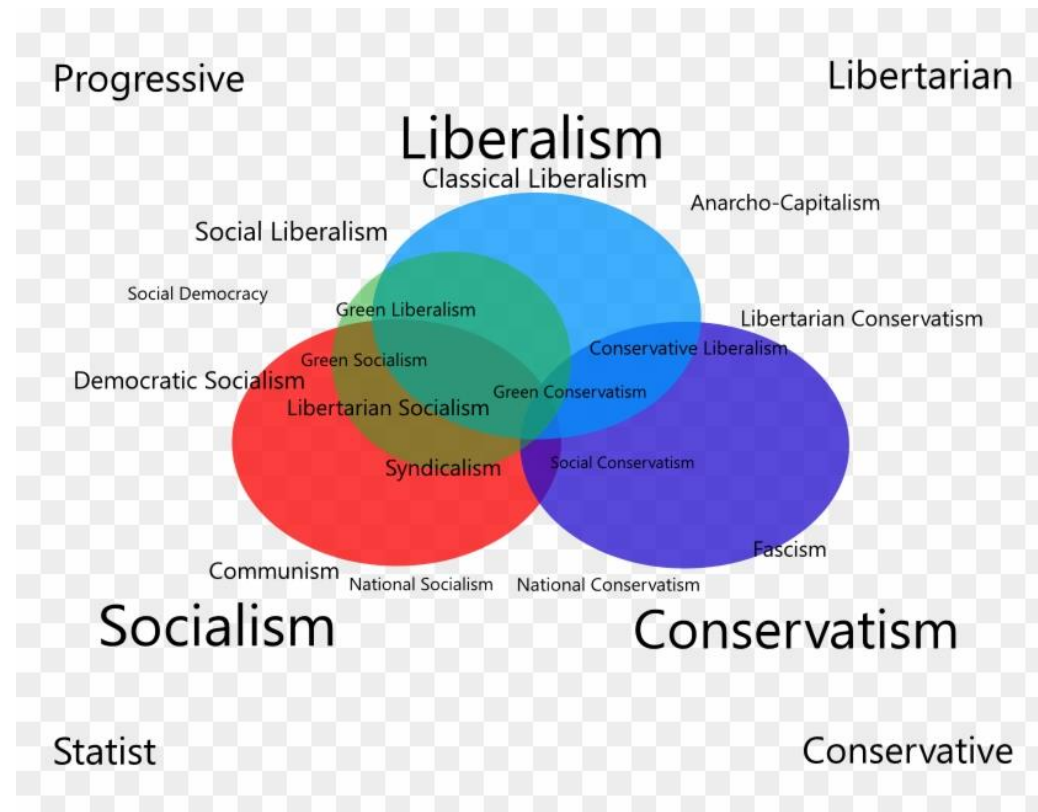
Sosialismin kritiikki

- utopistisosialismin ja reaalisosialismin välillä liian iso kuilu?
- yksilön oikeudet ja vapaudet
- kenelle valta kuuluu?

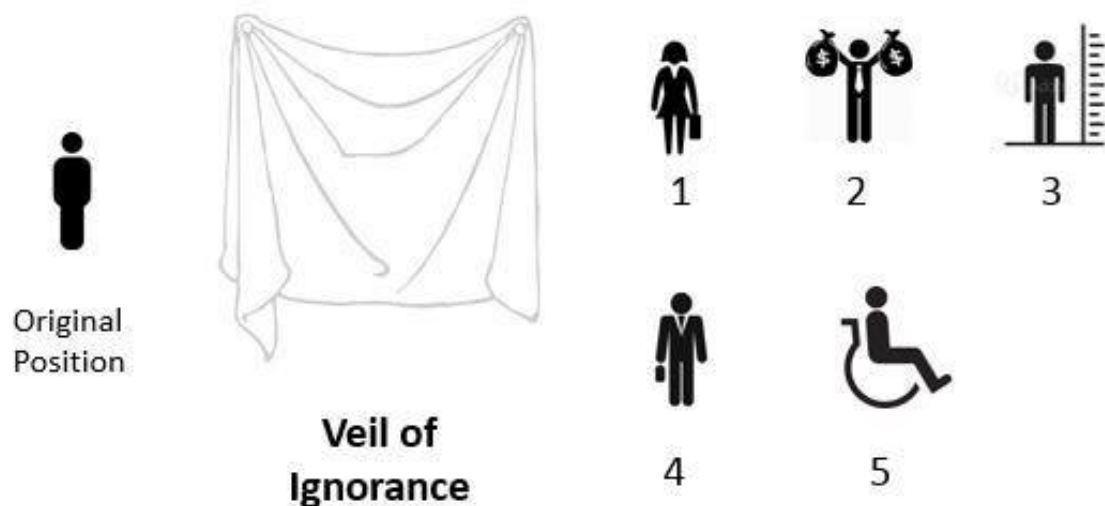
Ratkaisuksi välimuoto: sosiaaliliberalismi?

- Ota selvää, mitä tarkoittaa sosiaaliliberalismi.
- Pohdi, miten sosiaaliliberalismi liittyy hyvinvointivaltioon?

Rawls ja tietämättömyyden verho (kertaus)

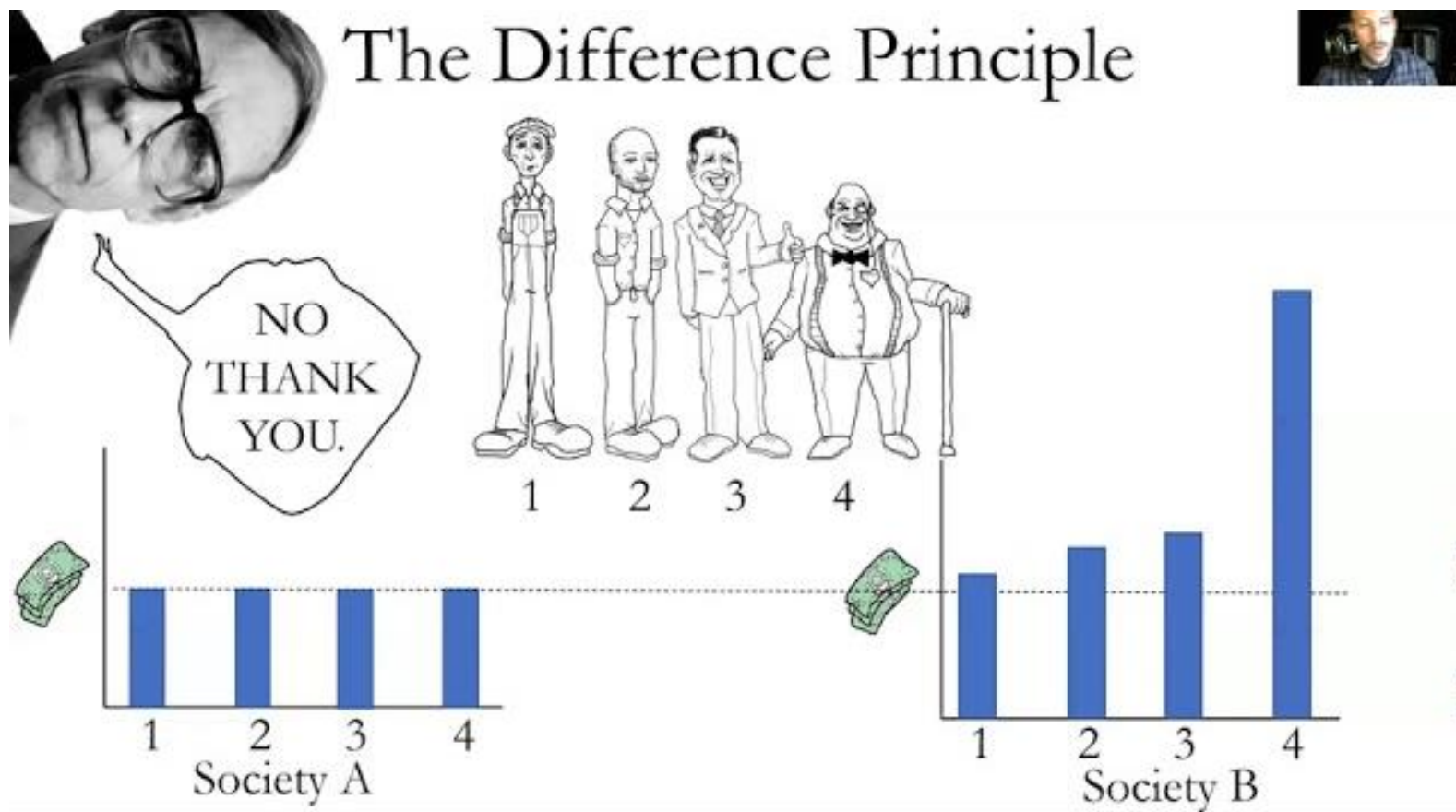
https://www.youtube.com/watch?v=_KefNcPFUDo

- sopimusteoria, joka pyrkii yhdistämään vapaudet (liberalismi) ja tasa-arvon (vasemmistolaiset aatteet)
- Rawlsin mukaan kaksi kaikille sopivaa periaatetta:
 - **vapausperiaate:** kaikille kansalaisille turvattava yhtäläiset perustavat vapaudet
 - **eroperiaate:** kaikkien kansalaisten voitava tavoitella yhteiskunnan eri asemia ja mahdollisuuksia
 - vain sellaiset erot OK, jotka hyödyttävät yhteiskunnan heikommassa asemassa olevia

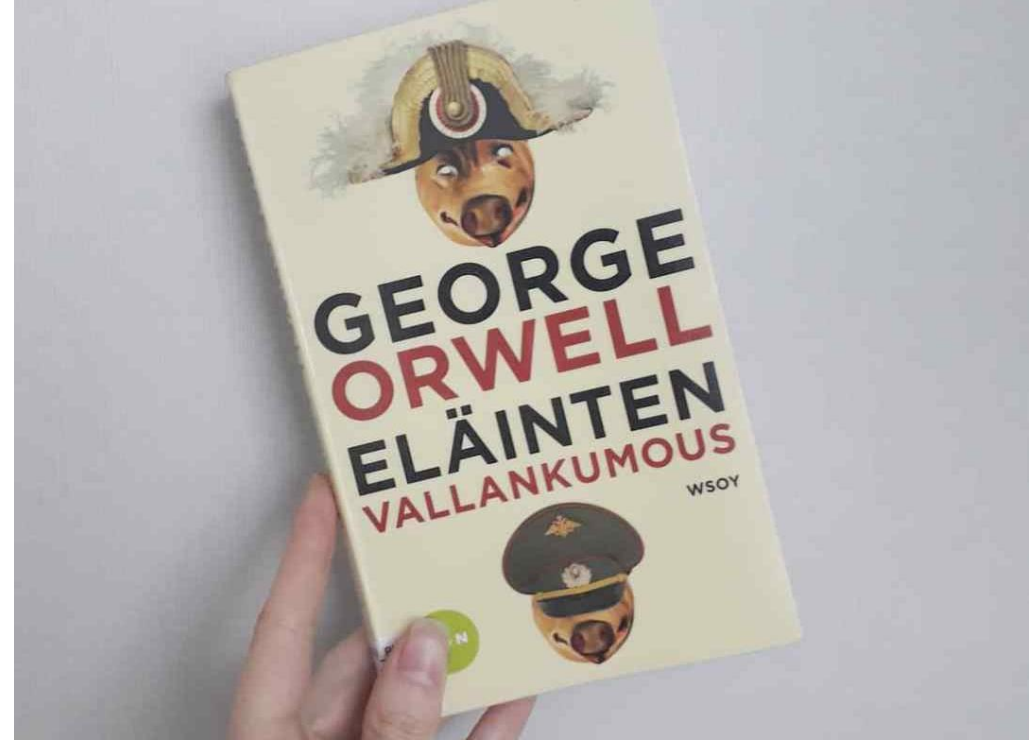
Rawlsin kritiikkiä

- oikea maailma on epätäydellinen, uudistuksia ei voida toteuttaa kerralla
- kaikkien sopimuksen tekijöiden ajatellaan olevan toimintakykyisiä yksilöitä
- yhteisöllisyyden ja kokemusten vaikutus unohdettu
- globaali tai ajallisesti pitkäjänteisempi näkökulma olisi tärkeä, samoin eläinten huomioiminen

Kahoot-kertaus: Oikeudenmukaisuus

- <https://create.kahoot.it/details/1e8a9c30-c868-4373-aa50-e1800f7b0674?drawer=>
- Tee sitten III Kertaa ja syvennä –tehtävä 8 ja perustele seuraavat väitteet:
 - 1. Sekä positiiviset että negatiiviset oikeudet ovat tärkeitä.
 - 2. Kostaminen ei ole hyvä tapa toteuttaa retributiivista oikeudenmukaisuutta.
 - 3. Ihmisten erilaisia lähtökohtia on oikeudenmukaista tasata.

George Orwell: Eläinten vallankumous

<https://www.youtube.com/watch?v=XXkicQRI6vg>